**TURKISH ADAPTATION OF THE EMOTIONAL
INTELLIGENCE SCALE**

Duygusal Zekâ Ölçeğini Türkçeye Uyarlama Çalışması

Züleyha ER¹

Muhammed Eyüp SALLABAŞ²

Abstract

The purpose of this study is to adapt the Emotional Intelligence Scale developed by Tauck Family Foundation and Child Trends (2014) into Turkish. The scale was developed for primary and secondary school teachers to increase their students' achievement by measuring their emotional competence levels. The original form of the scale consists of 14 items and four factors. In this study, firstly, the scale was translated by language and department experts, and the Turkish form was finalized according to expert opinions. In this study, which has two separate forms as teacher and student, 14-question and four-dimensional student form was used. The pilot study was conducted with 47 students. After the pilot study, item 8 was removed and the scale was adapted to three dimensions. The dimensions that emerged in the scale were called "self-control", "academic competence and determination", "task and goal-oriented". In actual practice, the study group consists of 380 students. The reliability coefficient for the first dimension of the scale $\alpha = 0.828$; 0.897 for the second dimension and 0.893 for the third dimension. The reliability coefficient for the overall scale was $\alpha = 0.943$. While the emotional intelligence levels of the first dimension were moderate, the intelligence levels of the next two dimensions were found to be high. The general emotional intelligence levels of the students were also found to be high. As a result of the analyzes, it was found that the Turkish version of the scale was valid and reliable for this research group.

Keywords: Emotional Intelligence Scale, Reliability, Validity, 5th Grade Students.

Öz

Bu araştırmanın amacı Tauck Family Foundation ve Child Trends (2014) tarafından geliştirilen Duygusal Zekâ Ölçeği'nin Türkçeye uyarlanmasıdır. Ölçek ilköğretim ve ortaokul öğretmenlerine, öğrencilerinin duygusal yeterlilik düzeylerini ölçerek başarılarını artırmak amacıyla geliştirilmiştir. Orijinal formu İngilizce olan ölçek 14 madde ve dört faktörden oluşmaktadır. Bu çalışmada öncelikle ölçeğin dil ve alan uzmanları tarafından çevirileri yapılmış ve elde edilen Türkçe forma uzman görüşleri doğrultusunda son hâli verilmiştir. Öğretmen ve öğrenci olmak üzere iki ayrı formu olan ölçeğin, bu çalışmada, 14 soruluk ve dört boyutlu öğrenci formu kullanılmıştır. Pilot çalışma 47 öğrenci ile yürütülmüştür. Pilot çalışma sonrası 8.madde çıkarılmış ve ölçek üç boyutlu olarak uyarlanmıştır. Ölçekte ortaya çıkan boyutlar "kendini kontrol etme", "akademik yeterlilik ve kararlılık", "görev ve hedef odaklılık" olarak adlandırılmıştır. Asıl uygulamada çalışma grubunu toplam 380 öğrenci oluşturmaktadır. Ölçeğin ilk boyutu için güvenirlik katsayısı (Cronbach's Alpha) $\alpha = 0,828$; ikinci boyutu için 0,897 ve üçüncü boyutu için 0,893 olarak hesap edilmiştir. Ölçeğin geneli için ise güvenirlik katsayısı $\alpha = 0,943$ olarak bulunmuştur. Öğrencilerin ilk boyuta ilişkin duygusal zekâ düzeyleri orta iken sonraki iki boyuta ilişkin zekâ düzeyleri ise yüksek olarak bulunmuştur.

¹Yıldız Teknik Üniversitesi Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi ABD Doktora Öğrencisi erzuleyha55@gmail.com

²Doç. Dr. ,Yıldız Teknik Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Sosyal Bilimler ve Türkçe Eğitimi Bölümü, Türkçe Eğitimi ABD sallabas@yildiz.edu.tr

Öğrencilerin genel duygusal zekâ düzeyleri de yüksek düzeyde bulunmuştur. Yapılan analizler sonucunda ölçeğin Türkçe formunun bu araştırma grubu için geçerli ve güvenilir olduğu ortaya çıkmıştır.

Anahtar Kelimeler: Duygusal Zekâ Ölçeği, Güvenirlilik, Geçerlilik, 5.Sınıf Öğrencileri.

GİRİŞ

Zekâ; bilincin öğrenme, anlama, problem çözme, çözüm üretme, düşüncesini yeni bir işe yönlendirebilme, bilinenlerden yararlanarak bilinmeyenleri ortaya çıkarma gücü ve zihinsel yetenekleri kullanabilme, genel uyum sağlayabilme özelliğidir. (Yurdakavuştu, 2012,s.8). Zekâ kavramını bazı bilim adamları bilişsel yeteneklerle açıklarken bazı bilim adamları bilişsel yeteneklerle birlikte duygusal yetenekleri de düşünmek gerektiğini savunmaktadır. “ Zekâ kavramını sadece bilişsel yeteneklere dayandıran bilim adamları, araştırmalarından elde ettikleri sonuçları değerlendirerek, zekâ tanımına bireyin çevreye uyumu ve çevresindeki kişilerle ilişkisi boyutlarını da dâhil etmişlerdir. İnsan zekâsının kapsam ve işleyişi, mantık ve diğer bilişsel süreçlerle birlikte duygusal süreçleri de içerir.” (Acar, 2002, s.54)

Zekâ insan yaşamını belirleyen en önemli faktörlerden biridir. Bireylerin geçmişten geleceğe kadar tüm yaşamında etkilidir. Toplum tarafından verilen “zeki” sıfatı, bebeklik dönemindeki davranışlardan girilen üniversiteye kadar kişinin üzerinde kalmaktadır. Son yıllarda ise pek çok aile çocuklarına bilişsel zekâ testleri yaptırmakta çocuğun zekâsını etiketlemektedir. Hâlbuki bilişsel zekâsı yüksek olan pek çok kişinin her alanda başarılı olamadığı görülmektedir. İşte bu durum duygusal zekâ ile açıklanmaktadır.

“Duygusal zekâ 1990’lı (Mayer ve Salovey) yıllardan itibaren ortaya atılmış bir kavramdır.(Goleman, 2016). Bu kavramla birlikte bilişsel zekâ ile açıklanmayan bazı problemler de izah edilmiştir. Goleman’a (2016) göre “Bilişsel zekâ ve duygusal zekâ birbirine karşıt değil birbirinden ayrı yetilerdir.” İnsanların akıl ve duygusal hassasiyeti karışıktır. İnsan bazen duygularıyla hareket eder bazen mantığı ile hareket eder. Bu bakımdan duygusal zekâsı yüksek biri için bilişsel zekâsı düşüktür veya bilişsel zekâsı yüksek biri için duygusal zekâsı düşüktür demek doğru olmayabilir.

Duygusal zekâ ile bilişsel zekânın birbirinden bağımsız kavramlardır. Bir tarafta çokça rastlanan duygusal zekâ ile akademik başarı arasındaki ilişkinin olması, diğer tarafta ise duygusal ve bilişsel zekânın birbirinden bağımsız kavramlar olarak anlatılması, duygusal zekâ ile akademik başarı arasındaki ilişkinin düzeyi hakkında ilgi uyandırmaktadır. Çünkü bu ilişkinin düzeyinin oldukça yüksek olması duygusal zekâ ile bilişsel zekânın birbirinden bağımsız olması hakkında kuşku doğurabilmektedir (Hemmati ve diğerleri 2004, Akt. Mammadov ve Keser 2016).

Duygusal zekâ kavramı farklı şekillerde açıklanmaktadır. Goleman’a (2016) göre duygusal zekâ; duyguyu tam ve doğru olarak algılama ve ifade etme, çevresel talep ve baskılarla mücadelede başarılı olma, düşünceye yardım edecek şekilde duyguyu düşünce içine katma, duyguyu ve başkalarından gelen bilgiyi anlayarak empati kurma, kendinde ve başkalarında duygusal ve entelektüel gelişmeye itici güç olarak öz-motivasyonla duyguları düzenleyerek iyi ilişkiler geliştirmesiyle ilişkili, sosyal yetenek ve becerilerin bileşkesidir. Acar’a (2012) göre duygusal zekâ; bireyin yaşamındaki başarısının belirleyicisi olarak, öncelikle kendine ait duygularını fark edip tanıması, onları uygun şekilde kontrol edebilmesi ve yaşamındaki hedefleri için öz motivasyonunu gerçekleştirebilmesi ile ilişkili bireysel yetenek ve becerilerle, karşısındaki kişilerin duygularını fark edip, kendini onların yerine koyabilmek ve çevresindeki kişilerle iyi ilişkiler içinde etkileşim kurabilmekle ilişkili sosyal yetenek ve becerilerin bir kombinasyonudur.

Duygusal zekâ kavramı bilişsel zekâ kavramından daha sonra literatüre girmiştir. Duygusal zekâyı ölçmeye yönelik iki test geliştirilmiş fakat bu testler akademik çevre içinde kalmıştır. Mayer ve Salovey ile birlikte duygusal zekâ pek çok bilim adamı tarafından kabul görür hale gelmiştir. Böylece bilişsel zekâ ile açıklanmayan pek çok davranış açıklanmaya çalışılmıştır. Ayrıca duygusal zekâ bilişsel zekâ gibi kişinin etiketi haline gelmez çünkü duygusal zekâ her yaşta geliştirilebilir. Bu durum duygusal zekânın önemini gösterir niteliktedir.

Bilişsel zekânın farklı alanları olduğu gibi duygusal zekânın da farklı modelleri vardır. Duygusal zekâyı ilişkin en önemli üç model Salovey ve Mayer, Bar-On, ve Goleman'ın geliştirdiği modellerdir. Duygusal zekâyı farklı koşullarla baş edebilmeyi sağlayan bir dizi bilişsel beceri veya yetenek olarak tanımlayan Baron'a göre kişinin başlıca beceri alanları şunlardır; kişisel beceriler, kişiler arası beceriler, uyum becerisi, stres yönetimi becerisi, genel ruh hali. Goleman'ın Salovey ve Mayer'in modelini temel alarak oluşturduğu duygusal zeka modeline göre ise duygusal zekanın beş temel boyutu vardır; kendi duygularının farkında olma, kendi duygularını yönetme, kendini motive etme, empati, sosyal beceriler (Lee,2003, Akt. Özdemir ve Özdemir, 2007).

İşmen'e (2001) göre günümüzde duygusal zekâ, bir özellik ve bilgi-işlem süreci olarak iki farklı şekilde ele alınmaktadır. Bilgi-işlem süreci olarak duygusal zeka duyguları tanıma, ifade etme, etiketleme gibi yetenekler üzerinde dururken özellik olarak duygusal zeka farklı ortamlarda tutarlı olan davranışlar (iyimserlik, güvenli girişkenlik, empati gibi belirli davranış veya özelliklerde kendini gösteren) üzerinde durmaktadır. Özellik olarak duygusal zekâ, kişilik kavramı içerisine yerleştirilmiştir ve kendini değerlendirme envanterleriyle değerlendirilmektedir.

Bar-On ise duygusal zekâyı beş ana boyutta açıklamaktadır. Bunlar içsel dünya alanı (kisisel beceriler), dış dünya alanı (kişilerarası beceriler), uyumluluk (adaptasyon), stresle basa çıkabilme ve genel ruh durumu boyutlarıdır. Kişisel beceriler boyutu bireylerin kendisini bilme ve kontrol etme yeteneğini gösterir. Kişilerarası beceriler boyutu; empati, bireyler arası ilişkiler ve sosyal sorumluluk alanlarından oluşmaktadır. Stresle basa çıkma boyutunda ise bireyler, umutsuzluğa kapılmadan veya kontrollerini kaybetmeden stresle baş edebilirler. Genel ruh durumu boyutu ise mutluluk ve iyimserlikle ilgilidir. (Yılmaz ve Deniz, 2004, s.19)

Bazı bilim insanları ise duyguların düşünmeyi daha iyi hale getirdiğini düşünmektedir. Gerrig ve Zimbardo' ya (2017) göre insanlar kendi duyguları ve diğer insanların duyguları ile ilgili zekice düşünebilirler. Sınavdan kötü not alan bir öğrencinin kendini olumsuz duygulardan uzaklaştırarak gelecekte iyi notlar alması muhtemeldir. Yüksek duygusal zekâ, öğrencilerin akademik performanslarının duygusal yönleriyle başa çıkmalarına yardımcı olur.

Karadağ (2012) ise duygusal zekâ ile dil eğitimi arasında ilişki kurmaktadır. Dil eğitiminin duygusal becerilerin geliştirilmesi açısından son derece uygun bir zemin olduğunu düşünmektedir. Ayrıca duygusal zekânın bütün alt yeteneklerinin dil eğitimi sürecinde geliştirilmesi mümkün olduğunu söylemektedir. Ona göre "Zikredilen durumun gerçekleşmesi eğitim-öğretim programının ve programa uygun eğitim ortamlarının duygusal becerileri destekleyecek biçimde hazırlanması ve program paydaşlarının bu bakış açısına sahip olması ile mümkün olabilir. Dil eğitimi aracılığıyla duygusal becerilerin geliştirilmesi, öğrencilerin okul başarılarıyla birlikte hayatlarındaki genel başarıyı da arttıracaktır."

YÖNTEM

Çalışma Grubu

Amaçlı örnekleme yöntemlerinden kolay ulaşılabilir örnekleme yönteminin kullanıldığı araştırmada çalışma grubunu 2018-2019 öğretim yılında İstanbul'da ortaokulda öğrenim görmekte olan 380 öğrenci oluşturmaktadır. 5. sınıfa devam eden öğrencilerin 162'si kız ve 218'i erkektir. Kolay ulaşılabilir durum örneklemesinde araştırmacı yakın ve erişilmesi kolay bir durum seçtiği için, bu örnekleme araştırmacıya hız ve pratiklik kazandıran bir örnekleme yöntemidir. (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Ölçeği yanlış veya eksik dolduran on öğrenciden elde edilen veriler değerlendirmeye alınmamıştır.

Örijinal Ölçeğin Tanıtımı

Duygusal Zekâ Ölçeği (DZÖ), Tauck Family Foundation ve Child Trends (2014) tarafından ilkökul ve ortaokul öğretmenlerine, öğrencilerinin duygusal yeterlilik düzeylerini ölçerek başarılarını artırmak amacıyla geliştirilmiştir. Öğretmen ve öğrenci olmak üzere iki ayrı formu olan ölçeğin, bu çalışmada, 14 soruluk ve dört boyutlu öğrenci formu kullanılmıştır. Ölçeğin maddeleri 4'lü Likert tipinde olup, çalışmaya katılan öğrenciler tarafından 'Bana hiç uygun değil' (1) ile 'Bana çok uygun' (4) derecelendirmelerinden biri seçilerek yapılmaktadır. Boyutlara ilişkin elde edilen ortalama puanların yüksekliği öğrencilerin o alandaki duygusal zekâsının yüksekliğini (düzeyini) göstermektedir. Boyutlar ve boyutlara ilişkin hesaplanan güvenirlik katsayıları şöyledir; kendini kontrol etme (öz-kontrol) için $\alpha=.82$, akademik yeterlilik için $\alpha=.73$, kararlılık/azim için $\alpha=.65$ ve görev/hedef odaklı olma boyutu için $\alpha=.83$ olarak bulunmuştur (Tauck Family Foundation and Child Trends, 2014, s.25).

Verilerin Analizi

Ölçek uyarlama çalışmasına başlamadan önce ölçeği geliştiren araştırmacılara elektronik posta gönderilerek gerekli izin alınmıştır. DZÖ, bu çalışmada pilot örnekleme uygulanmadan önce araştırmacı tarafından, Türkçe ile İngilizce dili konusunda uzman kişilerin yardımı alınarak çeviri işlemi yapılmıştır. İleri çeviri adı verilen yöntem ile makale önce İngilizceye çevrilmiş ardından farklı uzmanlar tarafından yeniden Türkçeye çevrilmiştir. Çeviri çalışması tamamlandıktan sonra 5.sınıfa devam eden 5'i erkek ve 5'i kız öğrenci olmak üzere 10 kişilik bir gruba deneme olarak uygulamış ve ölçekte yer alan maddelerin öğrencilerce ne derece doğru anlaşıldığı incelenmiş daha sonra ise son şekli verilmiştir.

Tauck Family Foundation ve Child Trends (2014) tarafından ilkökul ve ortaokul öğretmenlerine, öğrencilerinin duygusal yeterlilik düzeylerini ölçerek başarılarını artırmak amacıyla geliştirilen DZÖ'nün Türkçeye uyarlanması çalışmasında yapılan Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) ve ilişkili analizler için SPSS 23 istatistik paket programı ve Doğrulamalı Faktör Analizinin (DFA) yapılmasında ise AMOS 23 programı kullanılmıştır.

DZÖ'nün bu çalışma için geçerlik ve güvenirlik analizleri iki basamaklı bir işlem takip edilerek yapılmıştır. İlk basamakta, açıklayıcı faktör analizi (AFA) ile Türkçeye uyarlanan ölçeğin yapı geçerliği araştırılmış, daha sonra ise bu yapının doğruluğunu test etmek üzere doğrulamalı faktör analizi (DFA) uygulanmıştır. AFA ile belirlenen boyutların güvenirliklerini ölçmek üzere Alpha modeli ile maddeler arası korelasyona bağlı uyum değerleri incelenmiş ve iç tutarlılık katsayılarına (α) bakılmıştır. Bundan sonra ise ölçek maddelerinin ayırt edici düzeyleri, toplam puana göre belirlenmiş 50 öğrenciye ait üst %27 ve alt %27'lik grupların madde puanları arasındaki farkın anlamlılığı ile araştırılmıştır. AFA ile ortaya çıkan yapının doğruluğunu test etmek için son olarak doğrulamalı faktör analizi yapılmıştır. Araştırmaya katılan 5. sınıf öğrencilerinin duygusal zekâ düzeylerini ölçmeyi amaçlayan 14 maddelik DZÖ'nün tutarlı bir şekilde bu ölçme

işini yapıp yapmadığı ve bunu kaç faktörlü/boyutlu yapıda gerçekleştirdiği açıklayıcı bir faktör analizi ile araştırılmıştır.

BULGULAR

DZÖ' nün Türkçeye uyarlanması kapsamında yapılan pilot çalışma İstanbul'da bir ortaokulda 5.sınıfa devam eden ve rastgele (random) yöntemle seçilen 26'sı kız ve 21'i erkek toplam 47 öğrenci ile yürütülmüştür. Pilot çalışmaya ilişkin ortaya çıkan bulgular tablolar ve altında yer alan açıklamalar ile sunulmuştur.

Tablo 1: Duygusal Zekâ Ölçeğine Yönelik KMO ve Bartlett Küresellik Testi

Kaiser-Meyer-Olkin Örneklemen Uygunluğu Ölçümü	0.86
Bartlett Küresellik Testi	Yaklaşık Ki-Kare (X^2)
	Serbestlik Derecesi (sd)
	Anlamlılık (p)
	416.86
	91
	0.00

Duygusal Zekâ Ölçeği ile toplanan verilerin faktör analizi için uygunluğu Kaiser-Meyer-Olkin (KMO) katsayısı ve Bartlett Sphericity testi ile incelenmiştir. "KMO'nun .60'dan yüksek ve Bartlett Küresellik Testinin anlamlı çıkması halinde toplanan verilerin açıklayıcı faktör analizine uygun olduğu söylenebilir" (Büyükoztürk, 2007, s.126). Bartlett Küresellik Testi, bundan başka değişkenler arasında yeterli oranda ve anlamlı ilişki olup olmadığını göstermektedir (Sipahi, Yurtkoru ve Çinko, 2006; Leech, Barrett ve Morgan, 2005)

Tablo 1'de de görüleceği üzere Duygusal Zekâ Ölçeği ile toplanan verilerin faktör analizine uygunluğu için yapılan *Kaiser-Meyer-Olkin* (KMO) testi, Duygusal Zekâ Ölçeğinin faktör analizine uygun olduğunu ve ölçülen özelliğin (duygusal zekânın), örneklemin seçildiği evrende çok boyutluluk özelliği taşıdığını göstermektedir [KMO=0.86; $X^2=416.86$; sd=91 ve $p<.001$]. Pilot çalışma ile öğrencilerden toplanan veri grubu için yapılan Bartlett Küresellik testi sonucu $p<.001$ bulunduğundan, Duygusal Zekâ Ölçeğinin maddeleri arasında anlamlı ve yeterli bir ilişki olduğu sonucuna varılmaktadır. Ölçeğin faktör analizine uygunluğu anlaşıldıktan sonra yapılan temel bileşenler analizleri ve Varimax (with Kaiser Normalization) rotasyon sonuçları aşağıda sunulmuştur.

Tablo 2: Duygusal Zekâ Ölçeği Açıklanan Toplam Varyans Tablosu 1

Bileşen	Özdeğer (Initial Eigenvalue)			Karesi Alınmış Yük Toplamlarının Döndürülmesi		
	Toplam	Varyansın Yüzdesi	Yığılmalı Yüzde	Toplam	Varyansın Yüzdesi	Yığılmalı Yüzde
1	7.06	50.42	50.42	4.75	33.93	33.93
2	1.62	11.56	61.98	3.04	21.74	55.67
3	1.28	9.11	71.09	2.16	15.42	71.09
4	0.80	5.72	76.81			
5	0.60	4.26	81.06			
6	0.58	4.11	85.17			
7	0.45	3.19	88.37			
8	0.36	2.60	90.96			
9	0.33	2.37	93.33			
10	0.28	2.02	95.35			
11	0.23	1.64	96.99			
12	0.19	1.34	98.32			
13	0.15	1.04	99.36			
14	0.09	0.64	100.00			

Metot: Temel Bileşenler Analizi

Şekil 1: Duygusal Zekâ Ölçeğinin Faktör Yapılanmasına İlişkin Yamaç (Öz-Değer) Grafiği (14 madde)

Yapılan temel bileşenler faktör analizi sonucu Duygusal Zekâ Ölçeğinin üç faktörden/boyuttan oluştuğu ve faktörlerin toplam varyansın %71.09'unu açıkladıkları bulunmuştur (Tablo 2 ve Şekil 1). Grafikte de görüldüğü gibi, 3. Faktörden sonra çizgide düşüş başlamış ve diğer faktörlerin ölçeğin açıklayıcılığına katkılarının azalma ivmesi başlamıştır. “Öz-değer grafiği yorumlanırken, grafikteki hızlı düşüşlerin yaşandığı faktör önemli (kesme noktası) sayısı olarak alınır.” (Büyüköztürk, 2004, s.127). Duygusal Zekâ Ölçeğinin, ilk boyutu toplam varyansın %33,93'ünü, ikinci boyut %21.74'ünü ve üçüncü boyut de toplam varyansın %15.42'sini açıklamaktadır.

Ancak yapılan ilk açımlayıcı faktör analizi sonucu Duygusal Zeka Ölçeğinde yer alan 8 numaralı maddenin (“8. *Zor ödevleri yapabilirim*”) üç boyutta birden ve yüksek faktör yükü (birinci faktörde 0.59; ikinci boyutta 0.32 ve üçüncü boyutta 0.49) aldığı görülmüştür (binişik olma). Geliştirilen ölçekte yer alan maddelerin yük aldıkları faktörle ilişkisini gösteren faktör yüklerinin en az .30 ile .45 arasında olması önerilmektedir (Leech, Barrett ve Morgan, 2005, s.83; Tabachnick ve Fidell, 2013, s.611). Aynı maddenin birden fazla faktörden yüksek yük alması genelde o maddenin bireylerce iyi anlaşılmadığını gösterdiğinden ya ölçekten çıkarılması ya da yeniden yazılmasında fayda vardır (Büyüköztürk, 2012). Bu açıklamalara uygun olarak, 8 numaralı maddenin ölçekten çıkarılmasına karar verilmiş ve faktör analizi yenilenmiştir.

Tablo 3: Duygusal Zekâ Ölçeği Açıklanan Toplam Varyans Tablosu 2

Bileşen	Özdeğer (Initial Eigenvalue)			Karesi Alınmış Yük Toplamlarının Döndürülmesi		
	Toplam	Varyansın Yüzdesi	Yığılmalı Yüzde	Toplam	Varyansın Yüzdesi	Yığılmalı Yüzde
1	6.52	50.13	50.13	4.49	34.52	34.52
2	1.56	11.98	62.11	2.98	22.94	57.45
3	1.27	9.80	71.91	1.88	14.46	71.91
4	0.79	6.05	77.96			
5	0.59	4.52	82.48			
6	0.46	3.50	85.98			
7	0.45	3.43	89.41			
8	0.33	2.57	91.98			
9	0.32	2.48	94.47			
10	0.26	1.99	96.46			
11	0.22	1.72	98.18			
12	0.15	1.13	99.31			
13	0.09	0.69	100.00			

Metot: Temel Bileşenler Analizi **Şekil 2: Duygusal Zekâ Ölçeğinin Faktör Yapılanmasına İlişkin Yamaç (Öz-Değer) Grafiği (13 madde)**

8 numaralı maddenin ölçekten çıkarılması sonrası yapılan ikinci faktör analizi sonucu, Duygusal Zekâ Ölçeğinin yine üç boyuttan/faktörden meydana geldiği (Şekil 2) ve boyutların toplam varyansın %71.91'ini açıkladıkları bulunmuştur (Tablo 3). Ölçeğin birinci alt boyutu toplam varyansın %34.52'sini, ikinci alt boyut toplam varyansın

%22.94'ünü ve üçüncü alt boyut toplam varyansın %14.46'sını açıklamaktadır. Ölçeğin kalan 13 maddesi ile yapılan faktör analizi sonrası maddelerin aldıkları yük değerleri ise aşağıda, Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4: Duygusal Zekâ Ölçeği Maddelerine İlişkin Döndürülmüş Faktör Matrisi

Madde	Faktörler		
	F1	F2	F3
3. Sınıfta konuşmak için sıramı bekleyebilirim.	0.83		
2. Gerektiğinde uslu oturabilirim.	0.79		
1. Sabırlı bir şekilde sırada bekleyebilirim.	0.75		
4. Heyecanlandığımda kolayca sakinleşebilirim.	0.73		
5. Sinirlenip üzüldüğümde kolayca sakinleşebilirim.	0.71		
7. Okulda öğretilen şeyleri öğrenebilirim.		0.70	
6. Uğraşırsam en zor ödevi bile yapabilirim.		0.65	
9. Bir soruyu ilk çözdüğümde yanlış yaparsam doğru cevabı bulana kadar denemeye devam ederim.		0.63	
11. Her zaman okul ödevlerimi tamamlamaya çalışırım.		0.63	
10. Bir sınavdan düşük puan alırsam bir sonraki sınava daha çok çalışırım.		0.50	
13. Ödevlerimi yaparım çünkü ödevler ilgimi çekiyor.			0.86
12. Ödevlerimi yaparım çünkü yeni şeyler öğrenmeyi severim.			0.82
14. Ödevlerimi yaparım çünkü ödev yapmak hoşuma gidiyor.			0.44

Metot: Temel Bileşenler Analizi

Döndürme Metodu: VarimaxwithKaiserNormalization.

Tablo 4'de görüleceği gibi, Duygusal Zekâ Ölçeğinin boyutlarında yer alan maddelerin faktör yükleri ilk boyut için 0.71 ile 0.83 arasında, ikinci boyut için 0.50 ile 0.70 arasında ve üçüncü boyut için 0.44 ile 0.86 arasında bulunmuştur.

Faktör analizleri sonrası Duygusal Zekâ Ölçeği boyutlarında yer alan maddelerin güvenilirlik analizleri için Alpha modeli ile maddeler arası korelasyona bağlı uyum değerleri hesaplanmıştır (Tablo 5). Alfa (α) katsayısına bağlı olarak Duygusal Zekâ Ölçeği boyutlarının güvenilirliği aşağıdaki gibi değerlendirilmiştir.

$0.00 \leq \alpha < 0.40$ ise ölçek/boyut güvenilir değildir,

$0.40 \leq \alpha < 0.60$ ise ölçeğin/boyutun güvenilirliği düşük,

$0.60 \leq \alpha < 0.80$ ise ölçek/boyut oldukça güvenilir ve

$0.80 \leq \alpha < 1.00$ ise ölçek/boyut yüksek derecede güvenilirdir (Kalaycı, 2006: s. 405; Karagöz, 2016: s.941).

Tablo 5:Duygusal Zekâ Ölçeği Faktörlerine Yönelik Güvenirlilik Analizi

Boyut	Madde	Madde-Toplam Korelasyonu	Madde Silindiğinde Alfa (α) Katsayısı	Boyuta İlişkin Alfa (α) Katsayısı
Faktör 1	Md. 01	0.57	0.62	0.71
	Md. 02	0.48	0.66	
	Md. 03	0.57	0.62	
	Md. 04	0.50	0.65	
	Md. 05	0.31	0.71	
Faktör 2	Md. 06	0.62	0.78	0.82
	Md. 07	0.69	0.77	
	Md. 09	0.48	0.82	
	Md. 10	0.62	0.78	
	Md. 11	0.69	0.76	
Faktör 3	Md. 12	0.78	0.88	0.90
	Md. 13	0.86	0.81	
	Md. 14	0.78	0.88	
Ölçek (13 madde)				0.90

Ölçeğin birinci faktörü için güvenirlik katsayısı (Cronbach's Alpha) $\alpha=0.71$; ikinci faktörü için 0.82 ve üçüncü faktör için 0.90 olarak hesap edilmiştir. Bu değerler, ölçek alt boyutlarını oluşturan maddelerin arasında güvenirliğin oldukça yüksek olduğunu göstermektedir. Herhangi bir madde faktörlerden (alt boyuttan) silindiğinde α katsayısının (alt boyutun güvenirlik katsayısının) yükselmeyeceği görüldüğünden (son sütun) tüm maddelerin bu faktörler altında kalmasına karar verilmiştir. Ölçeğin tüm maddeleri birlikte analize dâhil edildiğinde ise güvenirlik katsayısı 0.907 olarak bulunmuştur. Bu sonuç, ölçeğin bir bütün olarak da kullanılabileceğini ve güvenirlik düzeyinin çok yüksek olduğunu göstermektedir.

DZÖ' nün faktör ve güvenirlik analizleri sonrası 13 maddesinin ayırt edicilik gücünü saptamak için ise bağımsız (ilişkisiz) gruplar t-testi yapılmıştır. Duygusal Zekâ Ölçeğinin boyutlarından elde edilen ham puanlar büyükten küçüğe doğru sıralandıktan sonra alt %27 ve üst %27'yi oluşturan grupların puan ortalamalarının "t" değerleri hesaplanarak DZÖ' nün maddelerinin ayırt edicilik güçleri elde edilmiştir (Tablo 5).

Tablo 6: Duygusal Zekâ Ölçeği Maddelerinin Ayırt Ediciliklerine İlişkin t-testi

Madde	Alt-Üst %27	Betimsel İst.			t-test		
		n	$\bar{X}$	ss	t	sd	p
Madde 1	Alt %27	13	2.08	0.76	7.53	24	0.000***
	Üst %27	13	3.85	0.38			
Madde 2	Alt %27	13	2.31	0.63	8.46	24	0.000***
	Üst %27	13	3.92	0.28			
Madde 3	Alt %27	13	2.31	0.95	5.44	24	0.000***
	Üst %27	13	3.85	0.38			
Madde 4	Alt %27	13	1.92	0.76	5.06	24	0.000***
	Üst %27	13	3.31	0.63			
Madde 5	Alt %27	13	2.15	0.90	3.00	24	0.006**
	Üst %27	13	3.15	0.80			
Madde 6	Alt %27	13	1.85	0.56	8.49	24	0.000***
	Üst %27	13	3.62	0.51			
Madde 7	Alt %27	13	2.46	0.52	6.94	24	0.000***
	Üst %27	13	3.77	0.44			
Madde 9	Alt %27	13	2.23	0.73	5.13	24	0.000***
	Üst %27	13	3.62	0.65			
Madde 10	Alt %27	13	2.38	0.77	6.16	24	0.000***
	Üst %27	13	3.85	0.38			
Madde 11	Alt %27	13	2.08	0.76	7.53	24	0.000***
	Üst %27	13	3.85	0.38			
Madde 12	Alt %27	13	1.77	0.60	9.03	24	0.000***
	Üst %27	13	3.69	0.48			
Madde 13	Alt %27	13	1.62	0.51	11.59	24	0.000***
	Üst %27	13	3.77	0.44			
Madde 14	Alt %27	13	1.62	0.65	11.77	24	0.000***
	Üst %27	13	3.92	0.28			

p<.01, *p<.001, Alt %27=13 kişi, Üst %27=13 kişi.

Tablo 6'dan görüleceği üzere, faktör ve madde analizleri sonrası Duygusal Zekâ Ölçeğinin 13 maddesi üzerinden yapılan ayırt edicilik testi (bağımsız gruplar t-testi), bir maddenin

(Madde 5) .01 düzeyinde, kalan 12 maddenin ise .001 düzeyinde anlamlı bir şekilde ayırt edici özellik taşıdığını göstermektedir.

Faktör analizleri sonucu ölçeğin orjinalinden farklı olarak dört yerine 3 boyutlu bir yapısı olduğu görülmüştür. İlk ve son boyutlar orijinali ile benzer şekilde aynı maddelerden meydana gelirken, Türkçe uyarlamasında, 8 numaralı maddenin çıkarılması gerektiği görülmüş ve 6, 7, 9, 10 ve 11 numaralı maddelerin ise tek bir boyut altında bir araya geldikleri görülmüştür. Boyutlarda yer alan maddelerin ortak özellikleri dikkate alınarak, ilk boyuta '*Kendini kontrol etme (öz-kontrol)*', ikinci boyuta '*Akademik yeterlilik ve kararlılık*' ve üçüncü boyuta ise '*Görev ve hedef odaklılık*' adı verilmiştir. Duygusal Zeka Ölçeğinin son olarak ölçek toplamı ile alt boyutları/faktörleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığı incelenmiştir (Tablo 7). Değişkenler arasında bulunan ilişkiler (korelasyonlar) aşağıdaki kriterlere göre değerlendirilmiştir;

<i>r</i>	İlişki
0.00-0.10	Yok
0.10-0.30	Zayıf
0.30-0.50	Orta
0.50-0.70	Güçlü
0.70-1.00	Çok Güçlü (Jawlik, 2016, s.132)

Tablo 7:Duygusal Zeka Ölçeğinin Alt Boyutları Ve Ölçeğin Geneli Arasındaki Korelasyon Katsayıları

Boyut/Ölçek		Kendini kontrol etme	Akademik yeterlilik ve kararlılık	Görev ve hedef odaklılık	Duygusal Zekâ Ölçeği
Kendini kontrol etme	r	1	0.63***	0.68***	0.84***
	p		0.00	0.00	0.00
Akademik yeterlilik ve kararlılık	r		1	0.77***	0.89***
	p			0.00	0.00
Görev ve hedef odaklılık	r			1	0.93***
	p				0.00
Duygusal Zekâ Ölçeği	r				1
	p				

*** $p < .001$

Duygusal Zeka Ölçeği ile alt boyutları arasında ve alt boyutların tümü (kendileri) arasında pozitif yönde güçlü ve çok güçlü düzeyde anlamlı ($p < .001$) ilişkiler olduğu bulunmuştur;

- $r_{\text{Ölçek} \times \text{Kendini kontrol etme}} = 0.84$;
- $r_{\text{Ölçek} \times \text{Akademik yeterlilik ve kararlılık}} = 0.89$
- $r_{\text{Ölçek} \times \text{Görev ve hedef odaklılık}} = 0.93$
- $r_{\text{Kendini kontrol etme} \times \text{Akademik yeterlilik ve kararlılık}} = 0.63$
- $r_{\text{Kendini kontrol etme} \times \text{Görev ve hedef odaklılık}} = 0.68$;
- $r_{\text{Akademik yeterlilik ve kararlılık} \times \text{Görev ve hedef odaklılık}} = 0.77$

DZÖ için yapılan AFA sonrası boyutlarda yer alan maddelere yönelik doğrulayıcı faktör analizi (DFA) ile uyum değerleri incelenmiştir. “Doğrulayıcı faktör analizi kuramsal bir temele dayanarak çeşitli değişkenlerden oluşturulan faktörlerin gerçek verilerle ne derece uyum gösterdiğini değerlendirmeye yönelik yapılan bir analiz olduğundan, toplanan verilerin kurgulanmış yapıya ne derece uygun olduğunu gösterir (Büyüköztürk, 2004: s.145). Test edilen modelin yeterliliği/uygunluğu için pek çok uyum indeksi mevcuttur. Üç faktörlü/boyutlu DZÖ’ye yönelik uygulanan doğrulayıcı faktör analizinin sonuçları, aşağıdaki uyum indeksi ölçülerine göre değerlendirilmiştir.

İndeksler	Kabul Edilebilir Alt Sınır
X^2/sd	≤ 3.0
RMR	≤ 0.1
RMSEA	≤ 0.08
AGFI	≥ 0.80
GFI, CFI, NFI	≥ 0.90 (Jöreskog, 1979)

AFA ile ortaya çıkan üç boyutlu model, uygulanan DFA ile test edilerek modelin uyum indeksleri incelenmiştir (Tablo 8).

Yapılan birinci düzey DFA sonucunda üç boyutlu model için X^2/sd değerinin, $0 \leq X^2/sd \leq 3$ sınırları içinde olduğu bulunmuştur ($X^2/sd_{\text{üç boyut}}=1,83$). Bu sonuç, modelin uyumlu olduğuna yönelik en önemli bulgulardan biridir. X^2/sd oranının 3’ün altında olması sınanan modellerin uyumlu olduğuna dair önemli bir ölçütlerden biridir (Byre, 1989). Tablo 8’den görüleceği üzere üç boyutlu Duygusal Zekâ Ölçeği modeline yönelik uygulanan DFA ile bulunan diğer uyum kriterleri de modelin bu haliyle uyumlu olduğunu göstermektedir.

Tablo 8: Postmodern Tüketici Ölçeğine İlişkin Doğrulayıcı Faktör Analizi

Model	Model Uyum İstatistikleri								
	X^2	sd	X^2/sd	GFI	AGFI	RMSEA	RMR	NFI	CFI
Üç boyutlu yapı	113.4	62	1.83	0.91	0.90	0.05	0.08	0.91	0.92

RMSEA’nın 0.050’den küçük olması ‘mükemmel’, 0.080’den küçük olması ‘iyi’ ve 0,10’dan küçük olması ise ‘zayıf’ uyuma işaret etmektedir (Jöreskog, 1979). Uyum indeksi değerleri ile üç boyutlu DZÖ için elde edilen uyum değerleri karşılaştırıldığında, modelin bu haliyle kuramsal ve istatistiksel yönden uygun ve tatminkâr (‘iyi’) olduğu anlaşılmaktadır. DFA ile bulunan ölçeğin boyutları arasındaki korelasyon katsayıları ve faktör yükleri aşağıda, Şekil 3’te verilmiştir.

Şekil 3: Duygusal Zekâ Ölçeğine İlişkin 1. Düzey DFA Modeli

DZÖ' nün Türkçeye uyarlanması kapsamında yapılan pilot çalışma, sonrası ölçeğin orijinalinden farklı olarak 3 boyutlu bir yapıya sahip olduğu belirlenmiş ve ardından 5. Sınıfa devam eden 162'si kız ve 218'i erkek olmak üzere toplam 380 kişiye asıl uygulama yapılmıştır. Pilot çalışma verileri üzerinden yapılan açıklayıcı (açıklayıcı) ve doğrulayıcı faktör analizleri sonrası ölçeğe ilişkin elde edilen yapının asıl çalışma bakımından da

uygulanabilir olduğu tekrar bir güvenirlik analizi ile iç-tutarlılık katsayılarına (Cronbach's Alpha) bakılarak kontrol edilmiştir (Tablo 9).

Tablo 9: Asıl Uygulamaya Ait Duygusal Zeka Ölçeği Faktörlerine Yönelik Güvenirlik Analizi

Boyut	Madde Sayısı	Cronbach's Alfa (α) Katsayısı
Kendini kontrol etme	5	0.82
Akademik yeterlilik ve kararlılık	5	0.89
Görev ve hedef odaklılık	3	0.89
Ölçek	13	0.94

Tablo 9'da görüleceği gibi, asıl uygulamaya ait DZÖ' nün ilk boyutu için güvenirlik katsayısı (Cronbach's Alpha) $\alpha=0.82$; ikinci boyutu için 0.89 ve üçüncü boyutu için 0.89 olarak hesap edilmiştir. Ölçeğin geneli için ise güvenirlik katsayısı $\alpha=0.94$ olarak bulunmuştur. Bu değerler, ölçek alt boyutlarını oluşturan maddelerin arasında güvenirliğin çok yüksek ve asıl çalışma için yeterli olduğunu göstermektedir.

Tablo 10: Öğrencilerin Duygusal Zekâ Ölçeği Puanlarına İlişkin Betimleyici İstatistikler (N=380)

Puan	$\bar{X}$	ss	Düzeyl
1. Sabırlı bir şekilde sırada bekleyebilirim.	2.84	0.96	Orta
2. Gerektiğinde uslu oturabilirim.	3.17	0.91	Yüksek
3. Sınıfta konuşmak için sıramı bekleyebilirim.	3.07	0.94	Yüksek
4. Heyecanlandığımda kolayca sakinleşebilirim.	2.80	0.99	Orta
5. Sinirlenip üzüldüğümde kolayca sakinleşebilirim.	2.78	1.07	Orta
Kendini kontrol etme	2.93	0.75	Orta
6. Uğraşırsam en zor ödevi bile yapabilirim.	3.02	0.96	Yüksek
7. Okulda öğretilen şeyleri öğrenebilirim.	3.04	0.96	Yüksek
9. Bir soruyu ilk çözdüğümde yanlış yaparsam doğru cevabı bulana kadar denemeye devam ederim.	3.03	0.97	Yüksek
10. Bir sınavdan düşük puan alırsam bir sonraki sınava daha çok çalışırım.	3.10	0.92	Yüksek
11. Her zaman okul ödevlerimi tamamlamaya çalışırım.	3.05	0.95	Yüksek
Akademik yeterlilik ve kararlılık	3.05	0.80	Yüksek
12. Ödevlerimi yaparım çünkü yeni şeyler öğrenmeyi severim.	3.08	0.92	Yüksek
13. Ödevlerimi yaparım çünkü ödevler ilgimi çekiyor.	3.01	0.94	Yüksek
14. Ödevlerimi yaparım çünkü ödev yapmak hoşuma gidiyor.	2.95	1.05	Orta
Görev ve hedef odaklılık	3.01	0.88	Yüksek
Duygusal Zekâ Ölçeği	3.00	0.76	Yüksek

Asıl çalışmaya katılan 5. sınıf öğrencilerinin, DZÖ' ye bağlı olarak alt boyutlardan aldıkları ortalama puanlar Tablo 12'de sunulmuştur. Ölçeğin uygulanmasında öğrencilerin bir maddeye/boyuta ilişkin ortalama puanları 1.00 ile 4.00 arasında bir değer alabilmektedir. Buna göre; öğrencilerin ortalama puanları 1.00 ile 1.99 arasında olması 'düşük', 2.00 ile 2.99 arasında olması 'orta' ve 3.00 ile 4 arasında olması ise 'yüksek' düzeyde duygusal zekâ anlamına gelmektedir (TauckFamily Foundation and Child Trends, 2014, s.41).

Çalışmaya katılan öğrencilerin, "*Kendini kontrol etme*" düzeyleri 2.93 ± 0.75 ile orta düzeyde bulunmuştur. Öğrencilerin, boyutta yer alan maddelere ilişkin ortalama puanlarına bakıldığında, en düşük puanın 2.78 ± 1.07 ile "*5. Sinirlendiğimde ve üzüldüğümde kolayca sakinleşebilirim.*" için ve en yüksek ortalama puanın 3.17 ± 0.91 ile "*2. Gerektiğinde uslu oturabilirim.*" ifadesi için bulunduğu görülmektedir.

Öğrencilerin, "*Akademik yeterlilik ve kararlılık*" düzeyleri 3.05 ± 0.80 ile yüksek düzeyde bulunmuştur. Öğrencilerin, bu boyutta yer alan maddelere ilişkin ortalama puanlarına bakıldığında, en düşük puanın 3.02 ± 0.96 ile "*6. Uğraşırsam en zor ödevi bile yapabilirim.*" için ve en yüksek ortalama puanın 3.10 ± 0.92 ile "*10. Bir sınavdan düşük puan alırsam bir sonraki sınava daha çok çalışırım.*" ifadesi için bulunduğu görülmektedir. Öğrencilerin bu boyutta yer alan tüm ifadelerine ilişkin ortalama puanları da yüksek düzeyde bulunmuştur.

Öğrencilerin, "*Görev ve hedef odaklılık*" düzeyleri de 3.01 ± 0.88 ile yüksek düzeyde bulunmuştur. Öğrencilerin, bu boyutta yer alan maddelere ilişkin ortalama puanlarına bakıldığında, en düşük puanın 2.95 ± 1.05 ile "*14. Ödevlerimi yaparım çünkü ödev yapmak hoşuma gidiyor.*" için ve en yüksek ortalama puanın 3.08 ± 0.92 ile "*12. Ödevlerimi yaparım çünkü yeni şeyler öğrenmeyi severim.*" ifadesi için bulunduğu görülmektedir.

SONUÇ

DZÖ, TauckFamily Foundation and Child Trends (2014) tarafından ilkököl ve ortaokul öğretmenlerine, öğrencilerinin duygusal yeterlilik düzeylerini ölçerek başarılarını artırmak amacıyla geliştirilmiştir. Öğretmen ve öğrenci olmak üzere iki ayrı formu olan ölçeğin, bu çalışmada, 14 soruluk ve dört boyutlu öğrenci formu kullanılmıştır. Pilot çalışma 21'i erkek toplam 47 öğrenci ile yürütülmüştür. Pilot çalışma sonrası 8.madde çıkarılmış ve ölçek üç boyutlu olarak uyarlanmıştır. Asıl uygulamada çalışma grubunu 380 öğrenci oluşturmaktadır. DZÖ' nün ilk boyutu için güvenirlik katsayısı (Cronbach's Alpha) $\alpha=0.82$; ikinci boyutu için 0.89 ve üçüncü boyutu için 0.89 olarak hesap edilmiştir. Ölçeğin geneli için ise güvenirlik katsayısı $\alpha=0.94$ olarak bulunmuştur. Bu değerler, ölçek alt boyutlarını oluşturan maddelerin arasında güvenirliğin yüksek ve asıl çalışma için yeterli olduğunu göstermektedir.

Duygusal zekâ ölçeğinde boyutlara ilişkin elde edilen ortalama puanların yüksekliği öğrencilerin o alandaki duygusal zekâsının yüksekliğini (düzeyini) göstermektedir. Öğrencilerin duygusal zekâyâ ilişkin düzeyleri, sırasıyla en düşük puanının kendini kontrol etme, daha sonra görev ve hedef odaklılık ve akademik yeterlilik ve kararlılık olduğu görülmektedir. Bu sonuçlara bakıldığında öğrencilerin kendini kontrol etme konusunda duygusal zekâlarının düşük olduğu görülmektedir. Kendi kendini kontrol etme, duygu ve davranışları yönetme veya düzenleme, olumsuzları engelleme becerisini ifade eder. Örneğin yaşanan bir durum için verilen tepki kendini kontrol etme boyutu ile ilgilidir. Ortaya çıkan bu sonuç öğrencilerin duygusal davranışları yönetme konusunda orta düzeyde olduklarını gösterir niteliktedir. Görev ve hedef odaklılık çocuğun bir görevi

tamamlamaya yönelik motivasyonu ile ilgilidir. Öğrencilerin verilen görevi yerine getirme motivasyonunun duygularını kontrol etme motivasyonundan daha yüksek olduğu görülmektedir. Akademik yeterlilik çocuğun okul çalışmalarını; hangi akademik görevleri başarabileceğini, hangi akademik görevleri yapamayacağını ifade eder. Kararlılık ise ilköğretim çağındaki çocukların aşamalı olarak zorlayıcı testler veya aktiviteler üzerinde çalışmalarını ve zorluklarla çalışmaya devam edip etmediklerinin ortaya çıkarılmasıdır. Bu sonuçlar öğrencilerin akademik olarak kendilerini iyi tanıdıklarını ve zorluklar karşısında kararlı olduklarını gösterir niteliktedir. Bu bakımdan öğrencilerin ilk boyuta ilişkin duygusal zekâ düzeyleri 'orta' iken, sonraki iki boyuta ilişkin zekâ düzeyleri ise 'yüksek' olarak bulunmuştur. Öğrencilerin, genel duygusal zekâ düzeyleri de 'yüksek' düzeyde bulunmuştur ($3,00 \pm 0,76$). Fakat hiçbir alt boyut için öğrencilerin duygusal zekâ düzeyleri (puanları) üst limite (4,00 puanına) yaklaşmamaktadır.

5. sınıf öğrencilerinin cinsiyetlerine bağlı olarak duygusal zekâ düzeyleri hem genel hem de alt boyutlar bakımından anlamlı bir şekilde farklıdır. Kız ve erkek öğrencilerin "*Kendini kontrol etme*" [$t_{(378)}=4.05$; $p<.001$], "*Akademik yeterlilik ve kararlılık*" [$t_{(378)}=3.07$; $p<.01$], "*Görev ve hedef odaklılık*" [$t_{(378)}=3.10$; $p<.01$] ve genel duygusal zekâ düzeyleri arasında [$t_{(378)}=3,64$; $p<.001$] anlamlı fark olup kız öğrencilerin ortalama puanlarının tüm alt boyut ve ölçeğin genelinde daha yüksek olduğu bulunmuştur.

KAYNAKÇA

- Acar F. (2002) Duygusal zeka ve liderlik. Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 12:53-68.
- Arı, D., Altunay E., Yalçinkaya M., (2011). Öğretmen adaylarında duygusal zeka, problem çözme ve akademik başarı ilişkisi. Akademik Bakış Dergisi. <http://www.akademikbakis.org>
- Büyüköztürk, Ş. (2004). *Veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. (2007). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı* (7. baskı). Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için veri analizi el kitabı*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık.
- Byrne, B. M. (1989). A primer of lisrel: Basic application sand programming for confirmatory factoranalytic models. New York: Springer-Verlag
- Gerrig R., Zimbardo P. (2017) *Psychology and life*, Ankara: Nobel Yayıncılık
- Goleman, D. (2016), *Duygusal zekâ*. İstanbul: Varlık Yayınları.
- İşmen, E. (2001) Duygusal zeka ve problem çözme, M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi 13 :111-124.
- Jawlik, A.A. (2016). *Statistics from A to Z*. New Jersey, John Wiley & Sons, Inc.
- Jöreskog, K. G. & Sörbom, D. (1979). Advances in factor analysis and structural equation models. New York: University Press of America.
- Karadağ, Ö. (2012) Duygusal zekâ açısından Türkçe dersi öğretim programı (6, 7, 8. sınıflar) Mustafa Kemal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi, 9(20): 567-579
- Kocabaş, A. (2007). Duygusal zekâ ve köy enstitüleri: yeniden imece eğitim- Bilim-Sanat-Kültür Dergisi, 16, 30-33.
- Köksal, A. (2003). Ergenlerde duygusal zekâ ile karar verme stratejileri arasındaki ilişki. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- Leech, N.L. (2005). *SPSS for intermediate statistics: use and interpretation*. London: Lawrance Erlbaum Associates Publishers.

- Mammadov E. ve Keser E. (2016), Duygusal zekâ ile akademik başarı ilişkisi: turizm lisans öğrencileri üzerinde bir araştırma. *Seyahat ve Otel İşletmeciliği Dergisi*, 13 (3), 2016, 85-101.
- Metin, M. (2014). *Kuramdan uygulamaya eğitimde bilimsel araştırma yöntemleri*. Ankara: Pegem Akademi Yayıncılık
- Özdemir, A. Y. ve Özdemir, A. (2007). Duygusal zeka ve çatışma yönetimi stratejileri arasındaki ilişkilerin incelenmesi: üniversitede çalışan akademik ve idari personel üzerine uygulama. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, (18), 393-410.
- Sipahi, B., Yurtkoru, E. S., ve Çinko, M. (2006). *Sosyal bilimlerde spss ile veri analizi*. İstanbul: Beta Yayıncılık.
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics* (6th edition). Boston, MA: Pearson
- Yıldırım, A. & Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yılmaz E. ve Deniz M. (2004) Üniversite öğrencilerinde duygusal zekâ ve stresle başa çıkma stilleri arasındaki ilişkisinin incelenmesi, *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(25)
- Yurdakavuştu, Y. (2012). İlköğretim öğrencilerinde duygusal zeka ve sosyal beceri düzeyi. Yüksek Lisans Tezi. Dokuz Eylül Üniversitesi. Eğitim Bilimleri Enstitüsü. İzmir.

EK

ÖĞRENCİ ANKETİ

Bu soruları cevaplamak için vakit ayırdığınız için teşekkür ederim. Bu bir test değildir. Doğru ya da yanlış cevap yoktur. Lütfen soruları yanıtlarken dürüst olun. Dürüst bir şekilde vereceğiniz cevaplar okulunuza öğretmenlerinize katkı sağlayacak, daha iyi işler yapmaları için yardımcı olacaktır.

Lütfen isminizi ve doğum tarihinizi aşağıdaki boşluklara yazın.

Ad: **Soyad:**

Doğum Tarihi:

Bu sorular öğrencilerin okullarda sergileyecekleri farklı tür davranışlarla ilgilidir. Lütfen size en uygun olan seçeneği işaretleyiniz.

		Bana hiç uygun	Bana biraz	Bana oldukça	Bana çok uygun
1	Sabırlı bir şekilde sırada bekleyebilirim.				
2	Gerektiğinde uslu oturabilirim.				
3	Sınıfta konuşmak için sıramı bekleyebilirim.				
4	Heyecanlandığımda kolayca sakinleşebilirim.				
5	Sinirlenip üzüldüğümde kolayca sakinleşebilirim.				

Sıradaki sorular ödevinizi yaptığınızda kendinizi ne kadar iyi hissettiğinizle alakalıdır. Sizi en iyi tanımlayan kutucuğu işaretleyiniz.

		Bana hiç uygun değil	Bana biraz uygun	Bana oldukça uygun	Bana çok uygun
6	Uğraşırsam en zor ödevi bile yapabilirim.				
7	Okulda öğretilen şeyleri öğrenebilirim.				
8	Zor ödevleri yapabilirim.				

Sıradaki sorular ödevlerinizi nasıl yaptığınız hakkındadır. Sizi en iyi tanımlayan kutucuğu işaretleyiniz.

		Bana hiç uygun değil	Bana biraz uygun	Bana oldukça uygun	Bana çok uygun
9	Bir soruyu ilk çözdüğümde yanlış yaparsam doğru cevabı bulana kadar denemeye devam ederim.				
10	Bir sınavdan düşük puan alırsam bir sonraki sınava daha çok çalışırım.				
11	Her zaman okul ödevlerimi tamamlamaya çalışırım.				

Son sorular okula karşı nasıl hissettiğinizle ilgilidir. Sizi en iyi tanımlayan kutucuğu işaretleyin.

		Bana hiç uygun değil	Bana biraz uygun	Bana oldukça uygun	Bana çok uygun
12	Ödevlerimi yaparım çünkü yeni şeyler öğrenmeyi severim.				
13	Ödevlerimi yaparım çünkü ödevler ilgimi çekiyor.				
14	Ödevlerimi yaparım çünkü ödev yapmak hoşuma gidiyor.				